

Päihdepalvelut ja uudet hyvinvointialueet

Kuten tiedämme sosiaali- ja terveyspalvelut, mukaan lukien päihdepalvelut, siirtyvät kunnan vastuulta hyvinvointialueiden vastuulle 1.1.2023. Samassa tahdissa uudistetaan päihde- ja mielenterveyslainsäädäntöä palvelujen osalta. Lisäksi perusterveydenhuollon ei-kiireelliseen avosairaanhoidon pääsyä suunnitellaan nopeutettavaksi. Päihde- ja mielenterveyshäiriöiden perustason hoito sisältyy tähän. Aiemman kolmen kuukauden sijasta hoitoon pääsisi seitsemässä vuorokaudessa 1.4.2023 lukien.

Päihdepalvelut voivat nykyisin jäädä saavuttamatta heti alkuunsa siitä syystä, että palveluja tarvitsevalle ei ole tietoa, minne hän soittaa, menee tai ilmoittautuu. On erityisen tärkeää, että tulevien hyvinvointialueiden palvelut löytyvät vaivatta ja kannustavat yhteydenottoon. Tietoa tarvitaan nettisivujen lisäksi myös muilla kanavilla, sillä tietotekniikka välineineen ei ole kaikkien käytettävissä. Palveluiden tulee olla saavutettavissa myös maantieteellisesti, vaikka oma auto puuttuisi tai liikuntakyky olisi huono.

Päihdepalveluita on perinteisesti tarjottu sekä terveydenhuollosta että sosiaalihuollosta ja niin on syytä jatkua, koska molempia tarvitaan. Palvelujen monipuolisuus ja niiden antajien laaja asiantuntemus takaavat, että asiakkaat ja potilaat saavat juuri heille parhaiten sopivan palvelun: jollekin riittää keskusteluapu, mutta joku toinen tarvitsee pitkän laitostuntoutuksen. Yksilöllinen tarve on keskeinen kriteeri, kun arvioidaan, millaista hoitoa tai kuntoutusta asiakkaalle tai potilaalle annetaan. Lisäksi on varmistettava, että palveluita annetaan riittävän pitkään ja yhdenjakoisesti, jolloin kukaan ei pääse putoamaan palveluiden väliin. Päihderiippuvaisten tulee entistä helpommin saada apua myös muiden sairauksien, kuten mielenterveysongelmien hoitoon.

Päihdepalveluihin hakeutuja on oman asiansa asiantuntija. Hän tuntee historiansa, nykytilansa ja syyn, miksi hakee apua.

Asiakkaan kuuleminen näistä seikoista on tärkeää. Niiden pohjalta selvitetään ja arvioidaan, mitä palveluvaihtoehtoja on tarjolla ja mitä niistä voidaan valita. Sekä terveydenhuollon että sosiaalihuollon palveluista on saatava kunnioittavaa asiallista kohtelua, joka ei syyllistä.

Päihderiippuvuuksista kärsivällä itsellään ja hänen perheellään ja muille läheisillään on lainsäädännön perusteella oikeus saada tarpeellisia päihdehuollon palveluja. Varsinkin läheisten on ollut toisinaan vaikeaa saada kunnista palveluja. On huolehdittava siitä, että läheiset saavat hyvinvointialueilta sitä apua, tukea ja hoitoa, jota he tarvitsevat.

Tällä hetkellä hoitopääsijat vaihtelevat melko paljon valtakunnan tasolla. On varmistettava, että asiakas pääsee kaikkialla hoitoon silloin, kun hän on motivoitunut ja tarvitsee hoitoa. Odotusajan tulee olla mahdollisimman lyhyt, koska se edistää hoidon onnistumista ja hyvää lopputulosta. ■

Tuula Sillanpää
päihdeasiames